

Édouard Estaunié

Salaperäinen
rouva

Édouard Estaunié

Salaperäinen
rouva

 SAGA
EGMONT

Édouard Estaunié

Salaperäinen rouva

SAGA Egmont

Salaperäinen rouva

Original title

Madame Clapain

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2020 SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726445558

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

I

Cadifonin neidit asuivat omistamassaan »Brochardin talossa» Saint-Martinin torin varrella.

Maaseudulla vanhat talot ja asianajotoimistot ovat alkuperänsä ilmaisemiseen nähden melkein pä samanlaisia; uutta omistajaa ne eivät ota paljoakaan lukuun, vaan pitävät ensimmäisen omistajan nimeä. Herra Brochard oli kuollut 1909; Cadifonin neidit olivat ostaneet talon perillisiltä 1910, käyttäen ilmeisesti hyväkseen poikkeuksellisen edullista tilaisuutta, ja siitä asti he olivat asuneet oikein omassa talossaan. Mutta vaikka he olivat todellisia Langres'in talokkaita, asuivat he edelleen muiden Langres'in ihmisten mielestä vain Brochardin talossa.

Cadifonin neitejä oli kaksi, Ursule ja Ida. Olipa heitä hiukan enemmänkin, koska heillä oli vielä sisar Angélique, sisaruksista vanhin, joka asui Tonnerressa. Mutta koska hän oli jo varsin nuorena pujahtanut pois perheen yhteisestä pesästä eikä ollut sinne ilmestynyt takaisin, eivät hänen sisarensa eivätkä yleensääkään kaupunkilaiset ottaneet häntä lukuun.

Noin kolmekymmentä vuotta oli Cadifoneilla ollut Diderot'n torin varrella hengellisten kirjojen kauppa. Sellainen liiketoiminta on etenkin pikku paikkakunnilla erinomainen tulolähde, sillä uskonnollisten julkaisujen ja lehtien lisäksi voi noissa kaupoissa myydä rukousnauhoja, messukirjoja ja koristeita rippilapsille, joita ostajia tulee määrääjoittain säännöllisesti uusi sarja, ja hinnat ovat lujat, kun ei ole kilpailua.

Vaikka neitien vanhemmat olivat niin hyvinä kuin huonoinakin vuosina säästäneet kymmenisentuhatta frangia ja sijoittaneet ne valtion kolmenprosentin obligatioihin ja saaneet tällaisella muurahaismaisella tavalla kootuksi itselleen jos ei juuri ilmeistä rikkautta, niin kuitenkin sievoisen varallisuuden, pitivät Ida ja Ursule orvoiksi jäätyään aluksi aivan luonnollisena asiana jatkaa entistä kunniallista ammattiaan. Mutta jo heti tämän uuden liikekumppanuuden alussa ilmeni, että sisarukset olivat varsin erilaisia luonteita.

Ursule, melkeinpä neljäkymmenen ikäinen, oli talousihminen; hän oli huvitettu kirjanpidosta, ja hänen henkinen horisonttinsa rajoittui kaupassa oleviin kirjahyllyihin. Kun hän sitä paitsi oli erinomaisen taitava hedelmäsäilykkeiden valmistaja, johtui hänen mieleensä laajentaa kirjakauppaa hedelmäsäilykeosastolla, joka kuitenkin oli salainen ja ainoastaan asiaan vihittyjen tuntema.

Ida, joka oli paljonkin sisartaan nuorempi, koko kaunis ja hieman kokettikin, hautoi sitävastoin suuruuden haaveita, joilla ei ollut mitään tekemistä myyntipöydän kanssa, ja toivoi hetkeä, jolloin hänestä tulisi oikea hieno nainen. Sillä välin hän oli ottanut johtovallan käsiinsä kodissa, ja koska hän tiesi olevansa kirjallisuudentuntija ja luki romaaneja, niin hän lisäsi kirjakauppaan eräänlaisen lukusalin. Monille tulikin tavaksi neuvotella hänen kanssaan, mitä sopi lukea ja mitä ei, ja hänelle itselleen tottumukseksi se, ettei hän koskaan epäillyt arvostelukykyään.

Lukusali ja säilykkeet ilmaisivat sisarusten luonteiden erilaisuutta. Mutta yhtymäkohtiakin oli. Ensinnäkin mielenpuhtaus, kuten kunniallisille tytöille kuuluu. Toiseksi seikka, joka koski rakkautta: he luulivat rakkaudeksi kuunnella vanhojen ylen jumalisten herrojen epämääräisiä kohteliaisuuksia. Ja kolmanneksi avioliitto: joskin se oli

loppuratkaisuna enimmässä romaaneissa, oli se heistä todellisessa elämässä kuitenkin moitittava tai ainakin hyvin vaarallinen seikkailu.

Ida se esitti, kun herra Brochard kuoli, että he myisivät kirjakauppansa ja muuttaisivat vainajan taloon Saint-Martinin torin varrelle. Ursule ei olisi puolestaan koskaan lähtenyt pois Diderot'n torin varrelta, mutta kunnioittaen sisarensa ylemmyyttä hän myöntyi.

Siitä alkaen he olivat yht'äkkiä muuttuneet koroillaaneläjiksi. He olivat onnellisia siitä, että saivat lyödä omiin seiniinsä nauvoja, joiden voivat toivoa pysyvän paikoillaan ainaisesti, ja siitä, että uskoivat arvonsa kasvavan yhä ajan mukana.

Ida oli kirjakaupan myydessään pidättänyt itselleen oikeuden saada ilmaiseksi lukea kirjauutuuksia, kun niitä saapui kauppaan, ja Ursule, joka valmisti yhä edelleen säilykkeitä enemmän kuin kotonaan tarvitsi, suostui luovuttamaan osan niistä kirjakaupan myytäväksi etuoikeutetuille herkkusuille. Ihminen ei koskaan katkaise kokonaan entistä elämänlankaansa, ja ne harvat yksityiselämään vetäytyneet, jotka uskaltavat tehdä sen, kuolevatkin tavallisesti siitä iskusta. Niinpä olisi saattanut luulla, että Cadifonin neidit olisivat nyt olleet niin onnellisia kuin suinkin saattaa. Ja heidän onneensa ei sisältynytäkään paljon pettymyksiä. Tosin ei kaupungin parempi väki Idan odotuksesta huolimatta ilmestynyt heidän luokseen. Heidän vierainaan kävi ainoastaan muutamia pappeja, aliprefektuurin virkamiehiä ja eräitä virassa olevia vanhojapoikia, jotka halusivat lainata romaaneja. Ursule siisti ja hankasi alinomaa kotiaan puhtaaksi, mutta piti kuitenkin rasittavana muka toimettomuuttaan. Idan vaatimuksista huolimatta hän ei suostunutkaan ottamaan palvelijatarta, vaikka hän muuten aina taipui sisarensa toivomuksiin. Mutta näitä pikkuvarjoja lukuunottamatta:

mitä he voivatkaan enää toivoa, ja kuinka onnellisia he olivat!

»Martta ja Maria», sanoi heistä Saint-Martinin kirkkoherra, kun tuli heidän luokseen ja näki heidät yhdessä, jolloin Ida istui aina täysin pukeutuneena kirja kädessä ja Ursule puuhaili esiliina edessä vainoten pölyhiukkasta, jos se oli uskaltanut lentää jonkin huonekalun pinnalle.

Idan mielestä tämä vertaus oli onnistunut, koska hän oli kirjallinen nainen eikä myöskään epäillyt olevansa Maria. Paljon vaatimattomampi Ursule olisi ollut imarreltu, vaikka häntä olisi verrattu paljon halvempaankin raamatulliseen henkilöön. Ja niinpä he molemmat nauttivat tästä kohteliaisuudesta.

Tällaisia olivat nuo Brochardin talon omistajattaret vuonna 1914. Mitä itse taloon tulee, on tässä paikallaan esittää siitä heti yleiskuvaus.

Talo oli jotakuinkin matala ja tarkoin samaa tyyliä kuin viereinen talo, joten näytti siltä kuin se olisi ollut vain osa siitä. Se oli rakennettu samanlaisesta kivistä, ja siinä oli samanlainen tiilikatto, jonka räystäät varjostivat ylempiä ikkunoita niinkuin hatun lippa.

Sisäpuolikin ilmaisi selvästi, ettei talo ollut alkuaan aiottu itsenäiseksi, vaan että se paremminkin oli ikäänkuin isomman rakennuksen osa, joka oli muutettu erilliseksi asunnoksi. Pohjakerroksessa oli neljä huonetta, kaksi hyvin ahtaan käytävän kummallakin puolella: toisella iso huone ja pieni romusäiliö, toisella ruokasali ja keittiö. Samanlainen järjestelmä myöskin yläkerroksessa, paitsi että siellä oli keskuksena käytävän asemesta porrastasanne, jonka toisella puolella oli kaksi kamaria torille päin ja toisella niinkään kaksi, nimittäin pukeutumishuone ja vaatesäiliö. Tietenkin sisarukset nukkuivat yläkerroksessa, ja pohjakerroksen iso huone oli heillä salina.

Niin vaatimattomalta kuin talo saattoi tuntuakin, oli se neideistä suurenmoinen. Eihän heidän kotiinsa ennen ollut kuulunut kuin oleskeluhuone, pieni ruokahuone ja keittiö, joka muuten oli ollut ruokahuoneen takana. Ida käyskenteli uudessa kodissaan kuin kuningatar ja muutteli alinomaa huvikseen huonekaluja eri paikkoihin. Ursule sitä vastoin valitti väsyttäväksi hoitaa kahta kerrosta, ja käytti oikeastaan keittiötään myöskin salina. Huolimatta siitä, että heidän makunsa oli erilainen, elivät he täällä keskenään sopusointuisen onnellisina. Näytti kuin Ida ei olisi voinut elää ilman sisartaan; Ursule tunsu, että hän ilman Idaa olisi ollut kuin ruumis ilman sielua.

Sellaisia he olivat vielä maailmansodan syttyessä. Kun oli päästy ensimmäisestä kauhutunnelmasta ja rintama oli vakaantunut paikoilleen, ei Brochardin talon omistajattarien elämä näyttänyt missään suhteessa toisenlaiselta kuin ennen. Koska heidän omaisuutensa oli sijoitettu kolmenprosentin obligatioihin, saivat he aina korkonsa täsmälliseen aikaan. Sitä paitsi huomasi Ida, että nyt yht'äkkiä toteutui eräs hänen tärkeä toiveensa: sotilaiden avustamistoiminnasta, johon kaikki kansalaiset ottivat osaa, seurasi, että eri kansanluokat sekaantuivat itsestään toisiinsa. Ihmiselle, joka halusi kohota entisestä yhteiskuntaluokastaan, oli se hyvä tilaisuus.

Kaiken kaikkiaan: vaikka Ursule olikin huolissaan, että elämä hiukan kallistui, minkä vahingon kuitenkin säilykkeiden hinnannousu korvasi, saattoivat he voitonpäivän koittaessa toivoa, että tuo koko maailmaa järkyttänyt mullistus ei ollutkaan koskenut heitä. Marraskuun II p:nä 1918 heillä oli velaton talo ja varmat tulot, jopa heidän arvonsakin oli lisääntynyt, koska heidät lopullisestikin luettiin »parempaan väkeen» ja heillä oli pääsy seurapiireihin.

Valitettavasti ei sitä onnen aikaa kuitenkaan kestänyt kauan.

Valtio tosin maksoi koron obligatioistaan, mutta ei korottanut sitä samassa suhteessa kuin frangin arvo laski; näytti kuin jokin salainen demoni olisi nakerrellut pienemmiksi korkoja, jotka näennäisesti olivat samat kuin ennenkin. Pian oli Ursulen pakko kantaa joka kerta torilta korissaan yhä huonompia ruoka-aineita, ja silti hän palasi sieltä aina yhä laihempi kukkaro taskussaan. Kun Ida sai kuulla tästä uhkaavasta vaarasta, syytti hän sisartaan heikkouskoiseksi.

— Voittajamaassa tällainen on vain ohimenevä pula, vakuutti hän. — Jos sinä tuntisit historiaa niinkuin minä, et epäilisi sanojani.

Ursule, joka ei voinut ylpeillä muusta kuin torihintojen tuntemuksesta, vastasi:

— Kuinka lienee, mutta luulenpa, että teimme tyhmästi, kun lähdimme Diderot'n torilta.

Tällaiset mieltemät eivät, ikävä kyllä, parantaneet asiaa: Brochardin talon asukkaiden elämä muuttui ilmeisesti vähitellen yhä vaatimattommaksi. Kuinka paljon tästä samasta syystä aiheutuvia murhenäytelmiä alkoi tapahtua kaikkialla! — Mutta Cadifonin neitien taloudellisesta pulasta oli kuitenkin sellainen läheinen seuraus, jonka kantavuutta asianomaiset eivät osanneet aavistaakaan!

Eräänä heinäkuunaamuna 1920 Ursule palasi jälleen torilta ja meni heti saliin, jossa Ida lueskeli erästä aikakauslehteä, ja sanoi, heittäen ostoskorin kädestään tuolille:

— Tänään on vasta 17 päivä, eikä minulla enää ole rahaa kuukauden loppuviikoiksi.

Hänen äänensä oli aivan epätoivoinen.

Kori, jossa oli porkkanoita ja kukkakaalia, olisi voinut tahrata paremmille vieraille aiotun tuolin, joten Ida asetti

sen ensin lattialle ja sitten vasta tiedusteli tarkemmin asiaa:

— Eikö sinulla ole rahaa? Miksi et ole puhunut siitä minulle ennen?

Ursule naurahti katkerasti:

— Puhunut? — Niin, niin ... Tapasin rouva Siblot'n [heidän entisen kirjakauppansa nykyinen omistajatar] äsken; hän kantoi kotiin aivan täyttä ruokakoria!

— Niin, näyttää tosiaan siltä kuin kauppiat olisivat ainoat, joiden ei tarvitse kieltäytyä mistään. Mutta olkoot! Sen parempi heille ... mitä me siitä välitämme!

— Parempi heille, mutta ei meille, jatkoi Ursule.

Ja hervahtaen istumaan tuolille, jossa vihannekset äsken olivat olleet:

— Mutta kuinka me nyt tulemme toimeen?

Ida sanoi muka säälivästi, arvokkaaksi tekeytyen:

— Sisko-rukka, sinä et ymmärrä finanssikysymyksiä, muutoin tietäisit, että huolesi on aiheetonta. Tänään iltapuolella minä menen Henriceaun konttoriin.

Talossamme ei ole ainoaakaan kiinnelainaa. Saan velkaa miten paljon haluan. Kuinka paljon rahaa tarvitaan?

— Velkaa? Eihän toki! Mehän emme voisi sitä sitten maksaa!

— Kyllä, sillä kuuden kuukauden kuluttua maan taloudelliset olosuhteet ...

— Oh, keskeytti Ursule, — riittää jo. Minä, joka en ymmärrä politiikkaa, tiedän vain, että kahden viimeisen vuoden kuluessa on tullut yhä huonompaa, vastoin ennustuksiasi, ja samoin jatkuu! ... Mutta — minullakin on oma suunnitelmani ...

— Hyvä! Mutta miksi siis kysyt minulta neuvoa, kun kerran olet päättänyt, mitä aiot tehdä.

— Niin, minun aatteeni, vastasi Ursule välittämättä sisarensa ivasta, — on hyvin yksinkertainen: se, että

meidän täytyy ruveta tekemään työtä niinkuin ennenkin.

— Esimerkiksi täyttää hedelmäsäilykkeillä kaksinkertainen määrä purkkeja? jatkoi Ida yhä ilveilevään sävyyn.

— Ei, sillä ne, jotka ennen ostivat säilykkeitä, ovat nyt köyhtyneet niinkuin mekin, ja voidakseen valmistaa säilykkeitä täytyy olla rahaa ostaakseen hedelmiä. Mutta sinä voisit antaa tunteja. Miksi et tekisi sitä?

Ida katseli Ursuleen ylen hämmästyneenä:

— Niin, miksi emme yksin tein perustaisi esimerkiksi täyshoitolaa?

Mutta Ursule jatkoi itsepäisesti:

— Minä tarkoitan tietysti aivan yksinkertaisia tunteja: ei tarvitse tutkinnoita opettaakseen lapsille kielioppia ja neljää laskutapaa.

— Sinä houraillet, sanoi Ida.

Ja hän käänsi pois päänsä ikäänkuin osoittaakseen, ettei moista kannattanut ajatellakaan.

Ursule ei selitellyt enää, vaan otti korinsa ja meni ovelle; mutta poistuessaan hän kuitenkin sanoi:

— No, ei sitten enää puhuta tästä. Mutta varokin kääntymästä Henriceaun puoleen. Minulla on mielessä jotakin parempaa.

Idan pöyhkeys oli herättänyt hänen heikkoluontoisessa ssaressaan kerrankin oman tahdon.

Samana päivänä Ursule kirjoitti Angélique'sisarelleen.

Tässä kohdin on tarpeellista mainita, mistä syystä Angélique kävi Langres'issa niin harvoin, että hänen olemassaolostaan tuskin tiedettiinkään. Aivan nuorena oli vimmattu halu päästä itsenäiseksi houkutellut hänet Dijoniin. Siitä kaupungista hän oli poistunut vasta saatuaan siellä kättilötodistuksen ja miehen. Vaikk'ei miehellä ollut paljoakaan arvoa, niin todistuksella oli. He asettuivat Tonnerreen, ja siellä he elää kituuttivat jollakin tavoin,

kunnes Angélique taivaan armosta jäi leskeksi ja päätti perustaa synnytyslaitoksen. Sillä hän ansaitsi, mikäli huhu tiesi, hyvin. Mutta tapa, jolla he ansaitsivat, suorastaan kuohutti Idan mieltä.

— Sisareni saa rahansa naimattomilta äideiltä, sanoi hän halveksien.

Onneksi Angélique oli niitä, jotka eivät tunkeudu toisten vastuiksi. Kun hän ei koskaan pyytänyt muilta mitään, ei hän myöskään selitellyt kenellekään asioitaan, lieneekö se sitten johtunut hänen luonteestaan vai ammatti-itsenäisyydestään. Lyhyesti: hän ei käynyt Langres'issa Diderot'n torin varrella kuin vanhempiansa hautajaisissa, ja oli silloin niin vaitelias, että jos häntä luultiin varakkaaksi, jäi kunkin omaksi asiaksi arvailla, mistä se varallisuus oikeastaan johtui.

Se, että Ursule päätti kirjoittaa Angéliquelle, todisti, että hän oli ihmistuntija, sillä varsin uskottavasti hän saisi siltä taholta avun: saada alentavasti auttaa ihmisiä, jotka ovat meitä halveksineet, on laskelmallisen hieno tapa kostaa! Sitä paitsi ei Ursule pyytänyt, kuten myöhemmin saamme nähdä, mitään rahallista apua, vaan ainoastaan moraalista.

Meni kymmenisen päivää, ja Ida luuli, että Ursule oli jollakin tavoin voittanut vaikeudet, koska näki, että taloon tuli aina ravintoaineita ja että Ursule oli rauhoittunut.

Eräänä iltana, — se oli torstai-ilta, — Ursule ei korjannut astioita ruokapöydältä pois heti aterian jälkeen, kuten oli tavallista, vaan jäi pöydän ääreen istumaan, nojailen kyynärpäillään pöytään:

— Niin, kuten sinulle mainitsin, se, mitä minulla oli mielessä, toteutuu nyt: ensi sunnuntaina meille tulee täyshoitolainen.

— Täyshoitolainen! Oletko tullut hulluksi?

Ursule jatkoi järkähtämättä:

— Siitä ei seuraa meille mitään häiriötä. Hänelle annetaan yläkerroksen huoneet. Sinä saat salin huoneeksesi; minä voin erinomaisesti asua ruokasalissa. Meillä on kaksi päivää aikaa järjestellä koti sen mukaisesti.

Ida kykeni vielä huudahtamaan, vaikka oli tämän keskustelun aikana kokenut kaikki mahdolliset hämmästyksen asteet:

— Tähän minä en koskaan suostu!

— Sanon toistamiseen, että mainittu henkilö tulee meille sunnuntaina. Hän on muuten hyvin säädyllinen, hiljainen ja siisti ihminen, niin vakuuttaa Angélique, joka hänet toimitti meille vuokralaiseksi.

Angéliquen nimen kuullessaan Ida säpsähti ja suuttui uudestaan:

— Ja sellainenko: varmaan joku hänen potilaistaan?

— Ei ole, vastasi Ursule.

Ja vetäen taskustaan kirjeen ja silmäillen sitä hän selitti:

— Kysymyksessä oleva ihminen on eräs jo iäkkäänlainen nainen, joka on ennen asunut ... niin, Angélique ei mainitse missä ... lienee unohtanut. Mutta joka tapauksessa: hänellä ei ole perhettä, hän on hiljainen, hyvin vaatimaton, ja varakas, joten hän voi maksaa vuokransa ennakolta. Hän saa meiltä myöskin ruoan, mutta aterioi omassa huoneessaan. Maksuksi on sovittu 700 frangia kuussa. Se on huomattava vuokra, niinkin, voimme hankkia itsellemme aterioiksi oikeinpa päällisruokaa. Kuten näet, Angélique on ymmärtänyt hyvin, mitä me tarvitsemme, ja minä kirjoitan ja kiitän häntä tänä iltana.

Sisarukset katsoivat toisiaan silmästä silmään. Idan katse ilmaisi, että hän oli itsepäisesti äskeisellä kannallaan, mutta Ursulen katse ei hellittänyt. Tällainen Ursulen vastarinta tapahtui nyt ensi kertaa heidän elämässään: oli varma, ettei Ursule taipuisi.

Ärtynyt Ida koetti ainakin peitellä tappiotaan pilkallisin kysymyksin:

— Erinomaista! Mistä ja miten Angélique sitten on saanut käsiinsä tämän ihmelinnun? Miksi tuo nainen tahtoo tulla asumaan Langres'iin? Tietysti hän on Angéliquen synnytyslaitoksen hoidokkeja, joten kuka tietää, minkälainen menneisyys hänellä on takanaan.

Ursule huiskutti taaskin tuota kirjettä Idan edessä:

— Meitä ei koske mikään muu kuin että annamme hänelle asunnon ja ruoan.

— Kunnes tulee skandaali, ja meidän täytyy sekautua siihen.

Ursule hymyili ja luki kirjeestä samat sanat kuin äskenkin:

— Hiljainen ... hyvin vaatimaton ... Ja voi maksaa vuokransa ennakolta.

Ida ei enää jatkanut väittelyä, vaan meni saliin. Mutta illalla hän ei antanut Ursulelle hyvänyön-suudelmaa, kuten tavallisesti.

Seuraavana sunnuntaina pysähtyivät ajoneuvot Brochardin talon eteen.

Niistä otettiin ensin eräitä paperipaketteja, sitten pieni matka-arkku, jonka kannen toinen puoli oli puuta ja toinen puoli peitetty nahalla, jonka karvapuoli oli ulospäin ja jollaisia oli käytetty ennen muinoin diligenssien aikaan, ja viimein niistä laskeutui mustiin puettu nainen, joka muistutti enemmän palvelijatarta kuin herrasnaista.

— Neidit Cadifon, asuvatko he täällä? kysyi hän Ursulelta, joka oli tullut ulos häntä vastaan.

— Rouva Clapain, eikö niin? vastasi Ursule.

Ja kun tulija nyökkäsi myöntävästi päätänsä, lisäsi Ursule:

— Olkaa hyvä ja tulkaa kanssani: huoneenne on yläkerroksessa.

Nainen meni päättävästi käytävään. Ajoneuvot poistuivat.

Ida oli pujahtanut saliin, johon hänen nyt oli täytynyt muuttaa, ja pilkisteli ikkunanluukun raosta ulos.

Ja näin oli itse kohtalo astunut Brochardin taloon.

II

Angéliquen kirje oli puhunut aivan totta: rouva Clapain oli hiljainen ihminen ja maksoi vuokransa ennakolta. Hän asettui huoneeseensa aivan meluttomasti ja selitti heti, ettei hän tarvinnut kuin yhden ainoan huoneen, joten Ursule sai pitää itsellään muut yläkerroksen huoneet. Hän ei edes avannut matkalaukkuaan, jota hän sanoi käyttävänsä vaatekaappinaan, vaan otti vain paperipaketeistaan esille kaikenlaista vähäpätöistä, joka ei ollut mahtunut matkalaukkuun, karkeita liinavaatteita, yömyssyjä, harjoja ja sen sellaista. Sitten hän työnsi ikkunan ääreen nojatuolin, joka oli ollut sitä ennen takan edessä, veti sen luo keskeltä lattiaa pöydän, kaivoi taskustaan villalankakerän ja sukkapuikot ja istuutui tekemään käsityötä. Tuskin oli kulunut kymmentä minuuttia siitä kuin hän tuli taloon, niin hän oli siellä kuin kotonaan, — kuin olisi asunut täällä koko ikänsä eikä aikoisi koskaan muuttaakaan pois.

Yhtä pian selvittiin Ursulen kanssa ruokaa koskevista asioista. Rouva Clapain ei halunnut iltaisin mitään muuta kuin hiukan maitoa. Kello kaksitoista päivällä hän tahtoi lämpöisen keiton ja lihaa, mutta ei mitään päällisruokaa. Ainoastaan aamulla hän sanoi herkuttelevansa, halusi hyvin väkevää kahvia ja sen kiehuvan kuumana.

Hänellä ei siis ollut mitään vaatimuksia, ja hänen koko käytöksensä oli harvinaisen rauhallista. Lyhyesti: tässä suhteessa hän vastasi kaikin puolin tietoja, joita Ursule oli hänestä saanut. Mutta oliko rouva Clapain oikeastaan mikään rouva, herrasnainen? Entä hänen ikänsä?

Vanhanlainenko, kuten Angélique oli ilmoittanut? Näitä seikkoja oli täysi syy epäillä.

Hän saattoi olla neljänkymmenen vuoden ikäinen, mutta yhtä hyvin kuudenkymmenen. Hänen ahavoituneista ja rypyille parkkiintuneista kasvoistaan, jotka muistuttivat paremminkin talonpoikaisnaisen kuin kaupunkilaisen kasvoja, oli mahdotonta huomata hänen ikäänsä. Maaseudulla näkee usein peltotöissä varsin nuoria naisia, joiden kasvot ovat aivan samanlaiset kuin rouva Clapainin. Pelkästään vanhuus ei tee ihoa noin karkeaksi. Ja täytyyhän ottaa huomioon myöskin silmät ja niiden ilme. Mutta rouva Clapainin silmien ilmettä ei päässyt tutkimaan: hän katseli yleensä aina maahan, ja milloin hän avasi silmänsä, tähysteli hän kattoon. Kasvojen sävy oli kirjaimellisesti sanoen mitäänsanomaton, niin, melkein pä tarkoituksellisesti tyhjä. Ei pienintäkään hymyä, ja piirteet niin eleettömät, ettei tarkastelija johtunut edes arvioimaan, olivatko hänen kasvonsa vastenmieliset vaiko ainoastaan vailla kaikkea viehättävyyttä.

Sellaisestakin vähän kokeneesta ihmisestä kuin Ursule oli yksi asia kuitenkin aivan selvä: rouva Clapain ei voinut olla mikään oikea rouva. Hänen käytöksessään ei ollut herrasnaisen luontevuutta eikä kohteliaisuutta. Hän esitti toivomuksensa selvästi ja päättävästi, mutta ilman mitään sanakoristeita. Viimeksi se, että hän noin ilman muuta vieraan ihmisen läsnäollessa veti esille halpa-arvoiset liinavaatteensa. Kaikki hänessä todisti, että hän täydellisesti halveksi kaikkia sopivaisuuden muotoja. Mihin yhteiskunnan luokkaan saattoi siis olettaa hänen kuuluvan?

Talonpoikaisnainen hän tuskin oli; paremminkin hän oli joku entinen palvelijatar, tai vielä enemmän hän näytti naiselta, joka oli omistanut jonkin pienen liikkeen ja joka nyt oli vetäytynyt yksityiselämäänsä. Varallisuudesta ei voinut päätellä mitään varmaa. — Muuten Ursule ei tällaisia enää

aprikoinutkaan. Hän vain totesi, ettei täyshoitolainen häirinyt talon rauhaa edes senkään vertaa kuin oli luultu, ja että ensimmäinen maksuerä lähti häneltä aivan itsestään. Mitäpä muuta? Ursule pisti taskuunsa rahat, jotka sai ennakkomaksuna vieraalta täysihoidosta, poistui vuokralaisen huoneesta jättäen hänet käsitöineen ikkunan ääreen ja meni alas Idan luo.

— Kuules, sanoi hän sisarelleen, — kaikki käy paremmin kuin osasin toivoakaan. Sinä saat jälleen itsellesi huoneesi, jos tahdot. Rouva Clapain tyytyy näet ...

Ida ei antanut Ursulen puhua loppuun:

— Mutta nyt, kun kaikki on väännetty täällä nurin narin, en tahdokaan enää muuttaa sinne takaisin! Pitäköön rouva koko kerroksensa. Pysykäämme, hän ja me, kumpikin omalla puolellamme.

— Sinä hermostutat itseäsi aivan tyhjästä, jatkoi Ursule.
— Jos tietäisit minkälainen hän on ...

— Minä näin hänet, kun hän laskeutui ajoneuvoista, ja se riittää. Muuten, ovikello soi: joku tulee varmaankin tapaamaan minua.

Ja Ida riensi ulko-ovelle, sillä sunnuntaisin tuli heille usein vieraita.

— Etkö käännyttäisi tänään vieraita pois? kysyi Ursule.
— Sinun pitäisi ensin käydä ylhäällä; rouva Clapain tietää, että meitä on kaksi sisarusta, ja odottaa varmaan saavansa nähdä sinutkin.

— Kylläpä saa sitä odottaa kauan!

— Mutta minä pyydän, että menisit tervehtimään häntä, intti Ursule.

Vieraiksi pyrkijät kummastelivat varmaankin, ettei tässä tavallisesti niin vierasystävällisessä talossa tällä kertaa tultu nopeammin avaamaan. Ovikello soi uudestaan.

Ida tiuskahti:

— Ja minä olen päättänyt, että en missään suhteessa luovu entisistä tavoistani. Sekin, mihin olen jo suostunut, on liikaa.

Ursule lähti mitään vastaamatta omiin hommiinsa. Hän ajatteli: »Ida voisi olla edes kiitollinen.» Ida puolestaan mutisi itsekseen:

— Pitäisikö minun sisareni tähden luopua pienimmistäkin iloistani?

Rouva Clapain oli, kun tuskin oli taloon tullut, ennättänyt jo täten häiritä sisarusten keskinäistä sopusointua. Vakavat erimielisyydet alkavat aina tällaisilla hetkellisillä pikku vaikutelmilla, ja kuinka usein ovatkaan joutavanpäiväisyydet kääntäneet kehityksen koko elämälle ratkaiseviin tapahtumiin.

Ida meni avaamaan ulko-ovea ja huudahti:

— Kas, tekö. Mikä hauska yllätys! Mutta teidän täytyy nyt ensiksikin suoda anteeksi, että annoin teidän odottaa näin kauan, ja sitten, että kotimme on aivan ylösalaisin!

Herra Pirètre, Langres'iin aivan äskettäin muuttanut tutkintotuomari ja luultavasti Idan paras tuttavuus sodan jälkeen, tervehti, hymyili ja astui sisään.

— Ajatelkaahan, jatkoi Ida, — että sisareni päähän pälkähti sellainen hullutus, että hän otti meille täyshoitolaisen, eikä neuvotellut ennen päätöstään ollenkaan minun kanssani. Tuo ihminen tuli taloon vasta neljännestunti sitten, mutta nyt jo tunnen, että en ole täällä enää omassa kodissani.

Herra Pirètre kumarsi uudestaan ja suuteli Idan kättä:

— Toivon, että ystävät ovat tänne silti yhtä tervetulleita kuin ennenkin, vastasi hän kohteliaasti.

— Ei, ei, minä en asu enää omassa kodissani, toisti Ida.

— Katsokaahan vain, minkälaista täällä nyt on!

Tehden kaartavan kädenliikkeen hän viittasi ympärilleen näyttäen, mikä hävitys oli kohdannut entistä salia: sänky oli

entisellä sohvan paikalla, sohva, jonka toinen pää nyt oli melkein keskellä huonetta, ja nojatuolit epäjärjestyksessä mikä missäkin.

— Heh, huone on tullut vain viehättävämmäksi, sanoi herra Pirètre.

Hän istuutui, pidätteli adjektiivia, joka oli hänen kielellään, mutta lausui sen sitten kuitenkin:

— Huone on nyt ikäänkuin intiimimpi, niin sanoakseni.

Ida punastui. Hän oli häveliäs kuin ainakin ikäneidot, jotka unelmoivat rakkaudentunnustuksista, mutta kauhistuvat, milloin luulevat jonkun mieshenkilön alkavan tehdä tuollaista tunnustusta. Herra Pirètre taas muun homman puutteessa ja huvikseen vain leikitteli sanoilla; ne voivat tehdä naisen levottomaksi, mutta hän puolestaan piti tarkoin varansa, etteivät hänen sanansa saaneet olla kuin hyvin epämääräisiä viittauksia.

Seurasi lyhyt ja nolo hiljaisuus. Näytti kuin Ida olisi samalla sekä pelännyt että toivonut tälle alulle yhtä herttaista jatkoa. Mutta jatko olikin aivan muuta.

— Jaha, sanoi herra Pirètre, — teillä, tai paremminkin teidän sisarellanne, koska hän on ottanut vastatakseen asiasta teidänkin puolestanne, on siis tästä päivästä alkaen täyshoitolainen. Kuulkaas, se oli kullanarvoinen keksintö näinä aikoina, jotka tuntuvat tulevan yhä kalliimmiksi! Onnittelten! Yksi vaara tällaisissa vuokrahommissa saattaa kyllä olla: joutuu joskus ottamaan luokseen vieraan, jota ei olisi ehkä toivonut; mutta minä oletan, että te olette hankkineet tarpeelliset tiedot ennenkuin teitte valintanne. Luultavasti hän on joku täältä Langres'ista?

— Ei, vastasi Ida.

— Ainakin tältä seudulta?

— En tiedä.

— Te ette tiedä, mistä päin hän on tänne tullut?

— En ollenkaan.

- Ja miksi hän asettuu nyt tänne?
- Sitä tiedän vieläkin vähemmän.
- Peijakas! Tämä on tosiaan varomatonta.

Ja heittäytyen selkäkenoon nojatuolissaan herra Pirètre otti yht'äkkiä kasvoilleen virkamiesilmeensä.

Herra Pirètre oli pieni, laiha mies. Hänen päänsä oli ennenajojaan kaljuuntunut, mutta hänen kasvonsa, joita vain hiukan liian iso nenä ja huomattava likinäköisyys rumensivat, olisivat olleet varsin kauniit, jos tämä olisi ollut aivan tavallinen, arkipäiväinen tilaisuus. Muuten: kun hän asetti silmälasit nenälleen, näytti nenäkin normaalilta ja likinäköisyyden vaikutelma hävisi. Mutta nyt oli toisenlaista naamaa vaativa hetki: kun herra Pirètre esiintyi virkamiehenä, ja etenkin, jos hän istui virastohuoneessaan, niin hänen poskiinsa ilmestyivät sarkastiset uurteet, hänen suunsa nyrypistyi suppuun, nenä sai hyökkäävän sävyn ja koko mies vaikutti ilkeältä petoeläimeltä, joka huvikseen miettii ja valmistelee jotakin paha.

Muuten on tässä paikallaan mainita, että herra Pirètre, tuo Langres'in virkamiehistön Eliacin, uneksi jotakuinkin aiheetta virkaylennyksestä ja pääsystä Pariisiin, ja oli täällä kuolla ikävään; sellaisissa olosuhteissa tutkintotuomari tekee mitä suinkin voi löytääkseen jotakin huvitusta, milloin ahdistellen innokkaasti jotakuta rikoksesta syytteeseen joutunutta olentoa, milloin käyden vieraisilla missä hyvänsä, tässä tapauksessa neiti Ida Cadifonin luona.

Herra Pirètre lausui siis uudestaan:

- Varomatonta ... ja suorastaan vaarallista.

Tätä hän ei tosissaan luullut, mutta hän nautti jollakin tavoin siitä, että sai levittää ympärilleen kauhutunnelmaa.

Ida soperteli:

— Niin minä sanoinkin sisarelleni, mutta koettakaapas saada järkeä ihmisen päähän, joka ei tahdo kallistaa korvaansaakaan toisen puheelle!

— Ehkäpä sisarellanne on hänestä tarkemmat tiedot kuin teillä itsellänne?

— Sitä epäilen: vaikka hän on paljon vanhempi kuin minä, on hän käsittämättömän kokematon.

— En aavistanut, että teidän mielipiteenne hänestä olisivat noin ankarat, virkahti herra Pirètre välinpitämättömästi.

— Niin, hän on tähän asti totellut minun neuvojani, mutta tällä kertaa ...

— Tällä kertaa ette halua edes kuulla, mitä tietoja hän on saanut, ennen kuin lausutte tuomionne, väitti herra Pirètre vielä. — Tahtomatta moittia teitä tuntuu minusta teidän tuomionne liian hätäiseltä!

Herra Pirètre ei halunnut kadottaa tätä jutunaihetta, joten hän jatkoi:

— Ja mikä teidän täyshoitolaisenne on nimeltään?

— Crampain ... Clapain ... mikä lienee ...

— Kuinka? Ette tiedä edes varmaan hänen nimeään!

Nuori vai vanha?

— En ole nähnyt häntä kuin kauempaa: keski-ikäinen, sanoisin.

— Elegantti.

— Oh, ei!

— No, minkälaiselta ihmiseltä hän näyttää?

Herra Pirètren ääneen tuli rautainen vivahde: hän kuulusteli nyt Idaa niinkuin syytettyä. Ida nosti aivan sekaantuneena molemmat kätensä kattoa kohti:

— Kuinka minä voisin siihen vastata? Sillä, toistan sen vieläkin, ainoastaan sisareni on puhellut hänen kanssaan!

Herra Pirètre aikoi itsepintaisesti jatkaa, kun ovikello jälleen soi.

— Anteeksi, sanoi Ida, onnellisena siitä, että pääsi kuulustelusta, jonka hän pelkäsi yhä jatkuvan.

Kun hän tuli takaisin, oli hänen seurassaan abbé Bordier, Saint-Martinin kirkkoherra. Koska abbélla iltamessun jälkeen oli ollut joutoaikaa, oli hänestä tuntunut hauskalta pistäytyä ohimennen katsomaan, miten Cadifonin neidit voivat.

— Kas, herra abbé, te tulette juuri kuin kutsuttuna, sanoi herra Pirètre. — Ajatelkaas: neidit ovat ottaneet täyshoitolaisen, mikä on onnistunut ajatus, mutta ovat, pelkään pahasti, tehneet sen varomattoman virheen, etteivät ole ennakolta hankkineet hänestä tarkempia tietoja. Ehkäpä te voitte niitä nyt antaa. Tunnetteko erään rouva Crampainin ... Clapainin? ... Idaneiti ei ole nimestä oikein varma, mutta jotakin sellaista se oli.

Abbé Bordier istuutui heti, unohtaen tavanomaiset pitkät tervehdystapansa.

— En, sanoi hän, — en tiedä ketään sennimistä täällä Langres'issa ...

— Ei ole kysymyskään Langres'in asukkaista. Mutta ettekö tunne jotakuta sennimistä täällä lähiseudulla?

— Ei ... en ... en tosiaankaan, hoki abbé.

Ja käännähtäen Idan puoleen:

— Jaha, neiti, te olette tehnyt näin tärkeän päätöksen kysymättä keneltäkään neuvoa?

— Mutta sisarenihan sen päätöksen teki yksinään! huudahti Ida jälleen, koettaen pelastua uusista moitteista.

Sitten hän kertoi abbé Bordier'lle samaa kuin herra Pirèrellekin. Abbé kuunteli varsin hajamielisenä koko asiaa, siis päinvastoin kuin herra Pirètre.

Tuomari oli pieni, laiha ja tarkkaavainen, mutta pappi samassa suhteessa oli kookas, muhkea ja hajamielinen. Hänellä oli silmät, jotka eivät koskaan kyselleet mitään, riippuva vatsa, joka oli pelkkää hyvänluontoisuutta, ja sellainen myönteliäisyys toisen ihmisen kanssa

puhellessaan, että toinen menetti rohkeutensa jatkaa. Kun Ida lopetti, virkahti hän:

— Koska nyt kerran Ursule-neiti on tyytyväinen, niin ... erinomaista.

— Mutta kuulkaahan, huudahti herra Pirètre, — kuka takaa, etteivät neidit ole ottaneet tänne jotakuta vaarallista henkilöä ... jotakuta epämääräistä olentoa?

— Jonkun venäläisnaisenko? Sitäkö tarkoittatte? sanoi abbé Bordier sovinnollisesti.

— Rouva Clapain ei suinkaannäytä venäläiseltä.

— Onko hän ainakin uskonnollinen? kysyi abbé. — Se olisi jo hyvä merkki.

Idan täytyi jälleen huudahtaa:

— Mistä minä sen tiedän! Ursule se yksin ...

— No niin, siinä tapauksessa täytyy meidän tiedustella tätä asiaa teidän sisareltanne, virkkoi herra Pirètre päättävästi.

— Sisareni ei kerro teille mitään, sillä hän tietää olevansa väärässä.

— Siinä tapauksessa teidän täytyy pitää tuota henkilöä tarkoin silmällä, jatkoi tuomari.

Abbé huokasi:

— No, tämä nyt tuntuu minusta hiukan tarpeettomalta ... Sillä kun te joka päivä seurustellette vuokralaisenne kanssa ...

— Emme suinkaan! keskeytti Ida. — Asia on järjestetty niin, että rouva Clapain, — niin, nimi oli varmasti Clapain, — syö ateriat yksinään huoneessaan.

— Yhä kummallisempaa, mutisi herra Pirètre. — Henkilö koettaa jollakin tavoin piileskellä ...

— Tai tahtoo syödä ateriansa rauhassa, sutkautti abbé Bordier.

Ja kääntyen tuomarin puoleen hän jatkoi:

— Muuten, mitä teillä oikeastaan on näiden neitien puolesta pelkäämistä? Eihän vuokralainen voi varastaa heiltä heidän huonekalujaan. Eikä edes rahaakaan, sillä oletan, etteivät he pidä arvopapereitaan täällä kotona. Ja jos tuo tuntematon on moraalinen henkilö ...

— Mutta onko hän sitä? keskeytti Ida.

— Ehkäpä hän vain näyttelee moraalista, jatkoi herra Pirètre.

Yht'äkkiä avattiin salin ovea raolleen.

— Kas, neiti Ursule! huudahti herra Bordier.

Neiti Ursule ei tullut sisään, vaan pyyteli anteeksi:

— Suokaa anteeksi, hyvät herrat, minä tulin vain pyytämään sisareltani liinakaapin avainta. Kenties se on jäänyt sinulle?

Sekä abbé Bordier että herra Pirètre olivat nousseet seisomaan.

— Neiti Ursule, antakaa nyt tuon avainasian jäädä toistaiseksi ja vastatkaa meille erääseen kysymykseen: mikä on tämä täyshoitolainen, jota ei vielä kukaan tunne paitsi te yksinänne?

Ja sitten Ursulelle oikein satoi kysymyksiä:

— Mistä hän on tänne tullut? Miksi hän on asettunut tänne Langres'iin? Mitä suosituksia hänellä on?

Ursule seisoj ovella aivan ymmällään. Hän antoi sanatulvan hiukan asettua ja vastasi sitten:

— Sisareni on tietysti uskotellut teille jos jotakin. Rauhoittukaa: rouva Clapain on hyvin kunnollinen nainen. Hyvin vaatimaton, hyvin hiljainen [hän toisteli jälleen Angéliquen kirjeen sanoja]; hän näyttää päättäneen käyttäytyä niin, että hänestä olisi niin vähän vaivaa kuin suinkin, ja kymmenen minuuttia sen jälkeen kuin hän tuli tänne, istui hän jo kudin kädessä, kun poistuin hänen luotaan.

— Kuinka, sunnuntaina! huudahti abbé Bordier; ja käännähtäen herra Pirètren puoleen hän jatkoi:

— Jospa olettekin oikeassa, herra tuomari!

Herra Pirètre vastasi ironisesti:

— No, saattepahän sielun, jonka voitte pelastaa. — Minä puolestani ajattelen, eikö minun pitäisi ryhtyä salaisiin tutkimuksiin ...

— Taivas siunatkoon, huudahti Ida, — ette kai aio sotkea meitä poliisiasioihin!

— Olisiko teistä hauskempi, että tuo tuntematon ehkä sotkee julkisesti teidät niihin?

Ursulen terävä ja päättävä ääni voitti hälinän:

— Sisareni on naurettava. On hassua nähdä kummituksia keskellä päivää, kun minä kerran vakuutan, että rouva Clapain on kunnan ihminen, ja se on varmaa, sillä hänen luonaan ei ole käynyt kerrassa ketään paitsi minua!

Ja Idan puoleen käännähtäen jatkoi Ursule:

— Onko sinulla nyt se avain vai ei? ... Eikö? ... Minne se sitten on joutunut?

— Toivokaamme, ettei tuo henkilö, joka on mielestänne niin täydellinen, ole sitä jo näpistänyt! virkkoi herra Pirètre ironisesti.

Ursule nostalsi olkapäitään:

— Mitä joutavuuksia puhutte. No, menenpä etsimään sitä muualta.

Ja neiti Ursule poistui.

Koska abbé Bordier oli jo seisomassa, käytti hän seisomistaan hyväkseen:

— Kun näen, että neiti Ursule on niin puuhissaan, sanoi hän Idalle.

— Niin omissa puuhissaan! oikaisi herra Pirètre.

— ... niin omissa puuhissaan, ehkä, myönsi pappi. — Siksipä ajattelen, että kenties olemme tehneet väärin, nimittäin riistäneet teiltä teidän kallista aikaanne.

— Mitä, joko te aiotte lähteä? huudahti Ida.

— Emme saa häiritä teitä tällaisena päivänä, sanoi herra Pirètre. — Toivomme vain, että meidän neuvoistamme olisi teille jotakin apua: olkaa varuillanne, neiti!

— Joskin herra tuomari liioitellee vaaraa, niin eihän vara venettä kaada, jatkoi abbé Bordier.

Niinpä rouva Clapain oli syynä siihen, että tämä vierailu päättyi varsin lyhyeen. Ällistyneenä Ida sai herroilta tavalliset hyvästelykohteliaisuudet, saattoi heidät ulkoportaille ja katseli, kun he poistuivat.

He menivät matkaansa välittämättä yhtään rauhattomuuden siemenistä, joita he olivat taloon kylväneet, vaikkakin itse olivat varsin vakuutettuja, ettei suurella muutoksella, joka oli tapahtunut Cadifonin neitien kotona, olisi mitään heidän ennustamiaan seurauksia.

Rouva Clapain istui sillä välin ylhäällä huoneessaan kaikessa rauhassa kudin kädessä. Kun Ursule tänä päivänä ensi kertaa vei hänelle illallismaidon, niin hän tuskin käänsi päätänsä. Ehkäpä rouva Clapain oli vaipunut niin syviin mietteisiin, ettei huomannut Ursule-neidin tuloa.

III

Seuraavanakin päivänä sattui pari välitapahtumaa, jotka kannattaa mainita, niin vähäpätöisiltä kuin ne näyttävätkin. Kuinka usein riippuukaan tulevaisuus tällaisista pikku tapahtumista, joita ei ensin laisinkaan huomata!

Kun Ursule aamulla kello puolen kahdeksan aikaan vei rouva Clapainille tulikuuman aamukahvin, kuten vuokralainen oli toivonut, tapasi hän rouvan jo pystyssä ja näki, että huone oli jo siistitty.

— Oh, eihän rouvan olisi tarvinnut siistiä täällä, huudahti Ursule.

Rouva Clapain keskeytti:

— Minulla on tapana pitää itse huoli itsestäni. Mutta haluaisin itselleni lakaistakseni oman luudan. Teidän luutaanne oli vaikea löytää.

Rouva Clapain oli siis hiiviskellyt siellä täällä talossa, ja niin hiljaa, ettei kukaan ollut kuullut. Tämä tuntui Ursulesta jollakin tavoin ilkeältä, mutta kun hän oli päättänyt, että myöntyisi kaikkeen, kun vain saisi pitää täyshoitolaisensa talossa, niin hän hillitsi pahantuulensa:

— Jos rouva olisi kutsunut minua, niin olisi säästynyt siitä vaivasta. Tänä iltana tuon teille aivan eri luudan. Onko teillä asioita kaupungille, sillä tähän aikaan päivästä menen sinne.

— Ei.

— Ehkäpä rouvan tekisi mieli mennä kävelemään, sillä nyt on niin kaunis ilma? Kaupungin vanhat muurit ovat aivan lähellä ja samoin Blanche-Fontaine.

— Ei, toisti rouva Clapain, — mutta unohdin kysyä teiltä, onko tuolla alhaalla kirjelaatikkoa?

Nyt oli Ursulen vuoro vastata:

— Ei, mutta meille onkin postilla niin vähän asiaa.

Rouva Clapain mutisi hampaittensa välistä:

— Se on harmillista.

— Minä tuon postin tänne teille heti, kun postinkantaja tulee. Tuolla kaapissa on muuten kirjoitusvehkeitä.

— Minä kirjoitan hyvin harvoin kirjeitä, virkkoi rouva Clapain hiljaa kuten ennenkin ja alkoi juoda kahviaan; hänen ilmeensä oli kuin yleensä henkilön, joka ei tahdo itseään häiritävän.

Ursule ymmärsi yskän ja poistui nyt tosiaan huoneesta. Hänestä olisi pitänyt tuntua hyvältä, kun hän näki, miten vähän vaivaa rouva Clapainista oli; mutta se herättikin hänessä epämääräisen vastenmielisyyden tunteen. Yht'äkkiä hän ihmetteli itsekseen: »Kuinka tuollainen nainen, joka ei syö mitään ja joka luovuttaa pois kolmeneljännestä huoneistosta, joka on päätetty antaa hänelle, ja siistii itse huoneensa, kuinka hän oli valmis maksamaan niin suuren vuokran? Hän ei näytä suinkaan rikkaalta: hänen huonoista liinavaatteistaan päättäen hän ei ole tottunut heittelemään rahojaan tarpeettomasti sinne tänne. Olisikohan hän tullut meille ainoastaan siksi, ettei parempaa paikkaa löytänyt? Jääkö hän meille, ja jos jää, niin eikö hän ryhdy vaatimaan, että täyshoitomaksu olisi halvennettava?

Mutta tämä oli vain ohimenevää huolta; heti sen jälkeen Ursule ajatteli:

— Pyh, Angélique vastaa hänestä.

Kirjeen sanat: »hiljainen, hyvin vaatimaton ja sellaisessa asemassa, että voi aina maksaa ennakolta» rauhoittivat Ursulen lopullisesti. Näin päättyi ensimmäinen niistä pikku tapahtumista, joista nyt olen alkanut kertoa.